

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 29 Volume: 7 Issue: 29

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI ÖĞRENCİLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

THE PROBLEMS FACED BY THE FOREIGN STUDENTS LEARNING TURKISH: ATATURK UNIVERSITY CASE

Nurşat BİÇER*

İsmail ÇOBAN**

Sıddık BAKIR***

Öz

Bu araştırmanın amacı Atatürk Üniversitesi DİLMER'de (Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi) 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır. Araştırma kapsamında Atatürk Üniversitesinde Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır.

Bu araştırmayla Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar, temel dil becerilerine ilişkin sorunlar, derslerin işleme yöntemiyle ilgili sorunlar, ölçme-değerlendirmeye ilişkin sorunlar, okutmanlara ilişkin yaşanan sorunlar, yaşanan çevreyle ilgili sorunlar, kurumlarla ilgili sorunlar yabancı öğrencilerin görüşleri doğrultusunda tespit edilmiştir. Yabancı öğrencilerin telaffuz, alfabe, yazma, okutmanların hızlı konuşmaları, hayat pahalılığı vb. konularda daha fazla sorun yaşadığı belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarının Atatürk Üniversitesinde Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe öğretimi, yabancılar Türkçe öğretimi sorunları, nitel araştırma, Atatürk Üniversitesi.

Abstract

The aim of this research is to determine the problems that the foreign students learning Turkish at Ataturk University DİLMER (Language Education Application and Research Center) face and put forward solutions for these problems at 2012-2013 academic year. Within the scope of the research, by using semi-structured interview form, the data were collected from the foreign national students learning Turkish at Ataturk University. A content analysis was made on the data collected.

With this research, the problems about the language characteristics of Turkish, the problems about the teaching method, the problems about the assessment and devaluation, the problems related to the lecturers, the problems about the environment, and the problems about the institutions were ascertained in accordance with the views of the foreign students. It was determined that the foreign students had more difficulty in the cases such as pronunciation, alphabet, writing, lecturers' fast speaking, high cost of living etc.

It is envisaged that the result of the research will contribute to the solutions of the problems faced by the foreign students who are learning Turkish at Ataturk University.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, problems about teaching Turkish to foreigners, qualitative research, Ataturk University.

* Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi, KKEF, Türkçe Eğitimi Bölümü.

** Arş. Gör. Atatürk Üniversitesi, KKEF, Türkçe Eğitimi Bölümü.

*** Okt. Atatürk Üniversitesi, Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi.

1. Giriş

Dil sistematik ve aynı zamanda karmaşık yapıya sahip bir sistemdir. Bu yapı içerisinde her dil kendine özgü kuralları ile karşımıza çıkmaktadır. Türkçe de kendi sistematığı ile dünya dilleri içerisinde önemli bir yere sahiptir. Türk dilinin ilk devirlerinden günümüze kadar olan süreci incelendiğinde köklü tarihi göze çarpmaktadır. Bu tarihî süreçte Türkçe diğer milletlerin de öğrenmek istedikleri bir dil konumuna gelmiştir. Türkçe hâlen yabancılar tarafından öğrenilmek istenilen bir dildir.

Türkçe öğretimi yurt içinde üniversitelerin veya farklı kurumların yabancılar için Türkçe öğretim merkezleri / birimleri tarafından, büyük oranda da eğitim fakültelerinin Türkçe Eğitimi Bölümleri tarafından yürütülmektedir (Alyılmaz, 2010). Yurt dışında ise Türk Kültür Merkezleri, üniversitelere bağlı Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri, elçiliklere bağlı Türkçe Öğretim Merkezleri başlıca Türkçe öğretim kurumlarını oluşturmaktadır ve son yıllarda bu görevi Yunus Emre Enstitüsü yürütmektedir (Er, Biçer ve Bozkırlı, 2012).

Yurt içinde ve yurt dışında çeşitli merkezler tarafından yürütülen Türkçe öğretimi birtakım sorunları da beraberinde getirir. Bu sorunlarla ilgili alanyazında çeşitli araştırmalar yapılmıştır (Açık, 2008; Alyılmaz, 2010; Arslan ve Adem, 2010; Barın, 2004; Büyükaslan, 2007; Candaş Karababa, 2009; Demir ve Açık, 2011; Derman, 2010; Doğan, 1989; Dolunay, 2005; Göçer, 2007; Göçer, 2009; Güneşli ve Demirel, 2006; Güzel, 2004; İsmail, 2000; İşcan, 2011; Kara, 2011; Kont, 2000; Köse, 2004; Mavaşoğlu ve Tüm, 2011; Öksüz, 2011; Özbay, 2010; Özdemir, 2012; Özyürek, 2009; Toprak, 2004; Tosun, 2005; Ungan, 2006; Ünlü, 2011; Vandewalle, 2000; Yağmur, 2006; Yüce, 2005a; Yüce, 2005b; Yücer, 2011; Er, Biçer ve Bozkırlı, 2012). Yapılan bu çalışmalar sonunda yabancılar için hazırlanan Türkçe öğretimi programlarının öğrencilerin ana diline, yaşına, eğitim düzeyine ve kültürüne göre hazırlanmadığı, programla birlikte Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve materyallerin çağın koşullarına uygun olmadığı ve eksikliklerinin bulunduğu gibi çeşitli sorunlar tespit edilmiştir.

Er, Biçer ve Bozkırlı'nın (2012) ilgili alanyazın doğrultusunda yabancılar için Türkçe öğretiminde tespit edilmiş olduğu birtakım sorunlar mevcuttur. Bunlar; öğretim araç gereçleri bakımından yaşanan yetersizlikler, lisans ve lisansüstü düzeyde görevli öğretim elemanlarıyla ilgili sorunlar, Türkçenin dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar, Türkçe öğretimi alanının farklı ana bilim dallarına ayrılmamış olması, öğretim programı yetersizliği, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yararlanılabilecek kaynakların yetersizliği, Türkçe öğretimi ile ilgilenen kurumlarla ilgili sorunlar, eğitim öğretim ortamı bağlamındaki yetersizlikler, kullanılan yöntem ve teknikler bakımından yaşanan sıkıntılar, alfabeden kaynaklanan sorunlar, yabancılar için Türkçe öğretimiyle ilgili devlet politikasının olmaması gibi sorunlardan oluşur.

Candaş Karababa (2009) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, öğrenenlerin gereksinimlerine ve düzeylerine uygun programların geliştirilmesi gerektiğini, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen çocuklar için uygun resimler ve metinlerin bulunduğu kitapların hazırlanması ve onların yaş düzeyine uygun ders programlarının düzenlenmesinin zorunluluğunu ifade etmiştir.

Özyürek (2009) günümüzde kullanılan programların Türkçe öğrenenleri aynı yapıdaymış gibi kabul ederek farklılıklar gözetmediğini belirtmiştir.

Oysa Türk soylu kişilerin, Hint-Avrupa dil ailesine mensup bireylerin, Hami-Sami dil ailesinden olan kişilerin ve Bantu dillerini konuşan kişilerin sahip olduğu diller birbirinden farklıdır. Bu dillerin gramer yapıları, sözcük yapım yolları ve öğelerin zihne kodlanış biçimleri aynı değildir. Her ne kadar Türkçe de dâhil olmak üzere bütün dünya dilleri işlevsellik açısından ortak bir tanımda birleşse de, ait oldukları dil ailelerine göre şekillenen yapısal özellikleri ve dillerin kullanımları ve öğretimi açısından diller arasında birtakım önemli farklılıklar söz konusudur (Özyürek, 2009: 1822).

Yabancılara Türkçe öğretim programı, her yönden alanında uzman kişilerce hazırlanmalı; bunun için konu alanı uzmanlarından bir birim oluşturulmalıdır. Oluşturulacak birim içerisinde Türkçenin öğretim yöntemlerini belirleyebilmek için Türkçe öğretimi uzmanları, hazırlanacak programın hedef kitleye uygunluğunu belirleyebilmek için gelişim ve öğrenme uzmanları ve kazanımlara ulaşma düzeyini belirleyebilmek için ölçme ve değerlendirme uzmanları bulunmalıdır (Ünlü, 2011).

Farklı dil ailelerine mensup kişilerin zorlandığı konular veya kolayca öğrendiği konular farklıdır. Türk devlet ve topluluklarından gelen öğrenciler Türkçe öğreniminde diğer milletlere göre daha avantajlıdır. Zira özellikle Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Tataristan gibi bölge ülkelerden gelen bu öğrencilerin ana dilleri aynı zamanda Türkçenin lehçeleridir ve Türkiye Türkçesiyle benzerlikler gösterir (Özyürek, 2009). Bu yüzden programlar hazırlanırken öncelikle hedef kitlenin ana dili ve bu dilin bağlı bulunduğu dil ailesi dikkate alınmalıdır. Günümüzde farklı dil ve dil ailelerinden öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaptıkları hata tipleri tespit edilerek her bir dil için ayrı öğretim programı geliştirilmelidir.

“Oldurganlık, ettirgenlik, edilgenlik gibi çatı ekleriyle zaman, olumsuzluk, yeterlik ve yetersizlik, soru, istek, koşul, çoğul, durum gibi yapım ve çekim ekleri belirli sıralarla köke eklenir” (Tosun, 2005: 22). Her dilin olduğu gibi Türkçenin de kendine özgü birtakım fonetik, morfolojik ve sentaktik özellikleri vardır. Türkçenin sahip olduğu bu özellikler bazı milletler için kolaylık sağlasa da bazıları için zorluk teşkil eder.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin verimliliğini arttırmak ve öğrencileri motive etmek için onların mümkün olan tüm uyarıcılarını harekete geçirmek gerekir. Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak görsel ve işitsel araçlar öğrencilerin görme ve işitme duyularını harekete geçirerek Türkçenin daha etkili ve kalıcı öğretilmesini sağlar (Arslan ve Adem, 2010). Dil öğretiminde bu materyallerle birlikte işitsel-görsel yöntemden (the audio visual method) de yararlanılmalıdır. Bu yöntemle dili öğrenen kişi “français fundamentalda” diye tanımlanan günlük konuşma ile karşılaşır ve öğrendiklerini günlük hayata aktarma imkânı bulur (Stern, 1991).

Yabancılara Türkçe öğretimine yönelik sorunların vakit kaybedilmeden çözülmesi büyük önem arz etmektedir. Bu sorunların da muhatabı olan öğrencilerdir. Dolayısıyla sorunların öğrenci görüşleri doğrultusunda tespiti ve değerlendirilmesi incelemeye değerdir. Yabancı öğrencilerle yapılmış yüz yüze görüşmelerin yetersiz olduğu görülmüştür. Bu tür konular hakkında detaylı bilgi elde etmek için görüşme tekniği avantajlı olduğundan bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar öğrenci görüşleri doğrultusunda ele alınmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları dilden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
2. Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları eğitim-öğretimle ilgili sorunlarnelerdir?
3. Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaşadıkları dış sorunlar (hayat pahalılığı, barınma, ulaşım vb.) nelerdir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgiler sunulmuştur.

2.1. Araştırma Modeli

Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla betimsel modelde yapılan bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. "Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen bir yaklaşımdır (Ekiz, 2003).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Atatürk Üniversitesi DİLMER'de 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki beş yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmasının nedeni seçilen öğrencilerin Atatürk Üniversitesinde öğrenim görmesi dolayısıyla kolay ulaşılabilir olmaları ve çalışmaya katılmak için gönüllü olmalarıdır.

Kolay ulaşılabilir durum örneklemeinde araştırmacı yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Bu örnekleme yöntemi yaygın olarak kullanılmakla birlikte sonuçları daha az genellenebilir. Ayrıca bu yöntemin maliyeti de diğer yöntemlere göre daha azdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma grubu dört erkek ve bir bayan olmak üzere toplam beş öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar ikisi İran'dan, biri Azerbaycan'dan ve ikisi Moritanya'dan gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada öğrenciler için Ö₁, Ö₂, Ö₃, Ö₄, Ö₅ kısaltmaları kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştığı sorunlar hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken bir Türkçe eğitimi uzmanının, bir yabancılar Türkçe öğretiminde görevli okutmanın ve bir eğitim bilimleri uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda formda bulunan sorulardaki mantık ve dil hataları düzeltilip formdaki sorularda değişiklikler yapılmıştır. Oluşturulan formla ön uygulama yapılarak yeterince veri elde edilemeyen maddelerden bir kısmı formdan çıkarılmış, bir kısmı ise yeniden düzenlenmiştir. Bu aşamalardan sonra görüşme formu biçim olarak son hâlini almış ve 14 maddeden oluşan bu form katılımcılara uygulanmıştır. Gönüllülük esasına göre belirlenen yabancı öğrenciler ile yapılan görüşmelerin ses kaydı altına alınacağı ve bu durumun kendileri için bir sakıncasının olup olmadığı öğrencilere sorulmuş ve bu konudaki izinleri alınmıştır. Araştırmacılar tarafından katılımcıların isimlerinin ve bilgilerinin kimseye paylaşılmayacağı ve araştırma sonucunda makale içerisinde kendi isimlerinin kullanılmayacağı belirtilmiştir. Yabancı öğrencilerle yapılan görüşmeler 10-15 dakika aralığında sürmüştür. Görüşmelerin tamamı araştırmacılar ile katılımcılar arasında, katılımcıların kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortamda gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Bu araştırma nitel bir çalışma olarak tasarlanmış ve verilerin analizinde nitel veri analiz teknikleri kullanılmıştır. Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin görüşlerinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Çünkü içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). "İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen

verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227).

Elde edilen bulgular tablolar şeklinde sunularak bulguların betimlemesi yapılmıştır. Çalışmada öncelikle görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya aktarılmıştır. Veriler yazıya aktarılırken anlaşılmasın ifadeler için katılımcılarla görüşülerek anlaşılmasın ifadeler açıklığa kavuşturulmuş ve ifadelerden çıkarılan yorumlar teyit edilmiştir. Görüşme verilerinin yazıya aktarılması işleminin ardından araştırmacılar tarafından ham veriler üzerinde kodlama yapılmıştır. Belirlenen kodlardan kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Kod, kategori ve tema oluşturulmasından sonra Türkçe eğitimi alanında iki uzman tarafından kod, kategori ve temalar incelenmiştir. Son olarak uzman görüşleri doğrultusunda kod, kategori ve temalara son hâli verilmiştir. Katılımcıların ifadeleri üzerinde hiçbir imla ya da yazım düzeltmesi yapılmadan cümleler olduğu gibi yazıya aktarılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular, yabancı öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan oluşturulan temalar, kategoriler ve kodlar hâlinde sunulmuştur. Bununla birlikte bulguları destekleyici öğrenci yanıtlarından örnekler de verilmiştir.

3.1. Yabancı Öğrencilerin Karşılaştıkları Dilden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular:

Yabancı öğrencilerin karşılaştıkları dilden kaynaklanan sorunlar içerisinde yer alan Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar, temel dil becerilerine ilişkin sorunlar kategorileri ve bunları oluşturan kodlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1:Yabancı Öğrencilerin Dilden Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Tema	Kod ve Kategoriler
Dilden Kaynaklanan Sorunlar	Türkçenin Dil Özelliklerine İlişkin Yaşanan Sorunlar
	Telaffuz (Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄ , Ö ₅)
	Ses olayları (Ö ₁ , Ö ₄)
	Sözcük yetersizliği (Ö ₁ , Ö ₃)
	Sözcüklerin yeri (Ö ₃)
	Sözcüklerin anlamı (Ö ₃)
	Ana dilin hedef dile ket vurmaı (Ö ₄ , Ö ₅)
	Yerel ağız kullanımı (Ö ₂)
	Alfabe (Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₄)
	Tamlamalar (Ö ₂)
	Zamanlar (Ö ₄)
	Temel Dil Becerilerine İlişkin Sorunlar
	Yazma (Ö ₁ , Ö ₃ , Ö ₄)
	Dinleme (Ö ₂)
Konuşma (Ö ₂)	
Dil bilgisi (Ö ₄ , Ö ₅)	

Tablo 1 Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dilden kaynaklanan sorunlara ilişkin algılarını belirtmektedir. Tablo 1 incelendiğinde Türkçenin Dil Özelliklerine İlişkin Yaşanan Sorunlar kategorisinde beş öğrencinin de çeşitli konularda problem yaşadıkları görülmüştür. Telaffuz konusunda beş öğrenci de problem yaşarken sözcüklerin kullanım yeri, sözcüklerin anlamı, ortak sözcükler, ana dilin hedef dile ket vurmaı, yerel ağızların kullanımı, tamlamalar ve zamanlar konusunda birer öğrencinin sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Telaffuz konusunda tüm öğrencilerin sorun yaşaması bununla ilgili etkinliklere derslerde yeterince yer verilmediğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte seslerin yazıdaki karşılığı olan alfabe konusunda da üç öğrencinin sorun yaşaması bu konuda eksikliklerin olduğunu teyit eder niteliktedir.

Telaffuz kodu için beş öğrenci görüş bildirmiştir. Öğrencilerin telaffuz koduna yönelik ifadelerinden birine aşağıda yer verilmiştir:

Araştırmacı: *Türkçenin daha çok hangi özellikleriyle ilgili sorunlar yaşıyorsunuz?*

Öğrenci 2: *Telaffuz.*

Ses olayları koduna ilişkin iki öğrenci görüş bildirmiştir. Öğrencilerin ses olayları koduyla ilgili ifadelerinden birine aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 1: *Şimdi bizde yazmada git-di yazılıyor. Yani ki -tudan sonra -di geliyor. Ama sizde şimdi bakıyorum ki -tı ikisi de -tı gibi kullanılıyor. Bu sözlerden sonra bizde é harfi var sizde e harfi var ama bizde eski éski kullanılıyor. Şimdi yazardım zaman bakıyorum ki yanlış yazdım onu düzeltiş falan yapıyorum böyle şeyler.*

Sözcük yetersizliği koduna yönelik iki öğrenci görüş bildirmiştir. Bu kodla ilgili öğrencilerden birinin ifadesi şöyledir:

Öğrenci 3: *Hep sorurum bi nasıl söyliyim ilk defa mesela bi okula girerken sorarken olar mesela arkadaşlara öyle geliyor yani bu ne bu ne sizin dilizce bunu ne söylemek.*

Sözcüklerin yeri ve sözcüklerin anlamı kodlarıyla ilgili bir öğrencinin ifade ettiği görüş aşağıda verilmiştir:

Öğrenci 3: *Kelimeler var mesela bilmiyorum nerde kullanım ya manesi ne.*

Ana dilin hedef dile ket vurması koduna ilişkin bir öğrenci şu görüşü ifade etmiştir:

Öğrenci 4: *Kendi dilim ana dilim onu basır eşağı basır.*

Yerel ağızların kullanımı koduyla ilgili bir öğrencinin bildirdiği görüş aşağıda verilmiştir:

Öğrenci 2: *Orda farklı memleketli var mesela bazı öğrenciler hiçbir şey anlamıyorsun.*

Alfabe koduyla ilgili üç öğrenci görüş belirtmiştir. Bu kodla ilgili öğrencilerden birinin ifadesi aşağıda verilmiştir:

Öğrenci 3: *Bazı harfleri anlamıyorum da mesela hansı harfi nerde kullanım nerde yazım şunlarda ben çok zor çekiyorum.*

Tamlamalar koduyla ilgili sorun yaşayan bir öğrencinin görüşü aşağıda verilmiştir:

Öğrenci 2: *Dil bilgisi mesela tamamlama belirtisi belirti bazen problem zorluk çekiyorum.*

Zamanlar kodunda sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin ifadesi aşağıda verilmiştir:

Öğrenci 4: *Zamanlari anlam anla anlamasi anlatmasi.*

Temel dil becerilerine ilişkin sorunlar kategorisinde yazma, dinleme, konuşma ve dil bilgisi konularında sorunların yaşandığı belirtilmektedir. Yazma becerisinde üç kişinin sorun yaşamaması bu konudaki eksikliklerin diğerlerinden daha fazla olduğunu gösterir. Öğrencilerin okuma becerisiyle ilgili herhangi bir sorun yaşamaması da bu konuya daha çok ağırlık verildiğini ortaya koymaktadır.

Yazma kodu için üç öğrenci sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu kodla ilgili öğrencilerden birinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 4: *Türkçe sadece yazma yazma beni çok yani zor.*

Dinleme kodu için görüş bildiren bir öğrencinin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

Öğrenci 2: *Dinleme dinlemede problem yaşıyoruz çünkü biraz hızlı konuşuyorlar o nedenle kelimeler hani anlamıyoruz.*

Konuşma kodunda sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 2: *Türkçe öğreniyoruz ama pratik yaparken biraz telaşlanıyoruz.*

Dil bilgisi kodu için bir öğrencinin görüşü şu şekildedir:

Öğrenci 4: *Zamanlari ve kurallari kurallari kurmada.*

3.2. Yabancı Öğrencilerin Karşılaştıkları Eğitim – Öğretimle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular:

Yabancı öğrencilerin karşılaştıkları eğitim - öğretimle ilgili sorunlar içerisinde yer alan derslerin işleme yöntemiyle ilgili sorunlar, ölçme-değerlendirmeyeyle ilgili sorunlar, okutmanlara ilişkin yaşanan sorunlar kategorileri ve bunları oluşturan kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Yabancı Öğrencilerin Eğitim - Öğretimle İlgili Sorunlara İlişkin Görüşleri

Tema	Kod ve Kategoriler
Eğitim-Öğretimle İlgili Sorunlar	Derslerin İşlenme Yöntemiyle İlgili Sorunlar
	Güncel dilin öğretilmemesi (Ö ₁)
	Akademik Türkçenin öğretilmeyişi (Ö ₄)
	Derslerin teorik işlenmesi (Ö ₄)
	Çalışma alanıyla bağlantı kurulmaması (Ö ₃ , Ö ₄)
	Öğrenilenlerin pratiğe aktarılamaması (Ö ₂ , Ö ₄)
	Ölçme-Değerlendirmeyle İlgili Sorunlar
	Ölçme-değerlendirme sistemi (Ö ₂)
	Okutmanlara İlişkin Yaşanan Sorunlar
	Okutmanların sert tutumları (Ö ₄)
Okutmanların derse hazırlıksız gelmesi (Ö ₄)	
Okutmanların hızlı konuşmaları (Ö ₁ , Ö ₂ , Ö ₄ , Ö ₅)	

Tablo 2 Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin eğitim-öğretimle ilgili sorunlara ilişkin görüşlerini belirtmektedir. Tablo 2 incelendiğinde derslerin işleme yöntemiyle ilgili sorunlar kategorisinde güncel dilin öğretilmemesi, akademik Türkçenin öğretilmeyişi, derslerin teorik işlenmesi, öğrenilenlerin pratiğe aktarılamaması, çalışma alanıyla bağlantı kurulmaması gibi konularda sorunlar yaşandığı görülür. Öğrenilenlerin pratiğe aktarılamaması ve çalışma alanıyla bağlantı kurulmaması konularında ikiyeşer öğrencinin sorun yaşamaması bu konular üzerinde daha fazla durulması gerektiğini ortaya koyar. Öğrenciler öğrendiği dili günlük hayatta ve çalışma hayatında da kullanmak istemektedirler. Öğrenilen bilgiler günlük hayata aktarıldığında ancak anlam kazanır.

Türkçe öğrenen yabancıların ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak güncel dilin öğretilmesi gerekir. Bu konuda yaşanan problemler Türkçenin özellikle iletişim dili olarak kullanılmasında zorluklar yaratır. Güncel dilin öğretilmemesi kodunda görüş belirten bir öğrencinin ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 1: *Bazı sözler var ki sanki geçmişte kullanılmış. Osmanlı döneminde kullanılmış sözler var. Onları duydukdta biraz şaşırıyor insan.*

Akademik Türkçenin öğretilmeyişi kodunda sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 4: *Günlük olabilir, ama akademik yok.*

Derslerin teorik işlenmesi kodu için sorun yaşayan bir öğrenci görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrenci 4: *Pratik yapmamız lazım kitaptan dışarıya çıkmak, şehirde dolanmak, hıhı bir ilginç bir yerlere getmemiz lazım. İ mesela tarihî eserleri yakından görmek, onları u hocalarınan kendi getmiş ama hocalarınan getmemiz lazım. Mesela bir alışveriş merkezine getmemiz lazım orda bir sahat iki sahat hocalarla beraber gezmemiz lazım, biraz pratik yapmamız lazım.*

Çalışma alanıyla bağlantı kurulmaması kodu için iki öğrenci sorun yaşadığını belirtmiştir. Bu kodda sorun yaşayan öğrencilerden birinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 3. *Mesela ben kendim Tıp okuyorum. Labratuvarında hiç mesela makine araçlar var. Ben onların adlarını hiç bilmiyorum. Ya mesela bizim histoloji embriyoloji konusunda boyama organlar var*

boyama için ben mesela kimya şeler var oları hiç bilmiyorum. Mesela bizim bu ders kitabımızda keşke mesela her dalı başka kitapları olsa mesela o nasıl söyylim bazı şeyleri kendi dersine ait olsun yani.

Öğrenilenlerin pratiğe aktarılabilmesi için iki öğrenci sorun yaşamıştır. Bu kodla ilgili bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 2: Biz kağıt kağıtlar üstünde bazen Türkçe öğreniyoruz ama pratik yaparken biraz telaşlanıyoruz.

Ölçme-değerlendirmeye ilgili sorunlar kategorisinin farklı kodlarıyla ilgili görüş belirten öğrenci olmamıştır. Sınav sistemiyle ilgili bir öğrenci problem yaşadığını ifade etmiştir.

Ölçme-değerlendirme sisteminde sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 2: Sınav sistemi, sınav sistemi mesela mesela biz burda ara sınavı final sınavı ikisini arasıma alıyoruz ve topluyorlar.

Okutmanlara ilişkin yaşanan sorunlar kategorisinde okutmanların sert tutumları, okutmanların derse hazırlıksız gelmesi, hızlı konuşmalarıyla ilgili çeşitli sorunların bulunduğu ifade edilmiştir. Özellikle okutmanların hızlı konuşmaları öğrenciler için temel sorunu oluşturur. Derslerde yabancı öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak ana dili Türkçe olan biriyle konuşulmadığına dikkat edilmelidir. Okutmanların sadece bir konuyu aktarmak için değil, öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmek için de konuşmaları gerekmektedir.

Okutmanların sert tutumları kodu için sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 4: Öğretmen olurgen ciddi olurlar biraz artık çalışmamızı istiyorlar. Ama herkez kızır.

Okutmanların derse hazırlıksız gelmesi kodunda sorun yaşayan bir öğrencinin görüşü şöyledir:

Öğrenci 4: Derse hazırlanmadan bazen olabilir ki ahaaa bunu ben bakmamışdım olmamışdı. Bu şekilde bu kitabı ilk defa kullanmak içindi bu da sonradan daha gelen dönemlerde bu problem bu şekilde ben problemi anlamışam.

Okutmanların hızlı konuşmaları kodu için üç öğrenci sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu konuda problem yaşayan bir öğrencinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Öğrenci 1: Yazarken falan hızlı söylüyorlar, bazı çocuklar falan yeni gelenler anlaşılıyor sınavlarda falan hızlı hızlı söylüyor hocalar, yazarken de sorun yaşıyorlar.

3.3. Yabancı Öğrencilerin Karşılaştıkları Dış Sorunlara İlişkin Bulgular:

Yabancı öğrencilerin karşılaştıkları dış sorunlar içerisinde yer alan yaşanan çevreyle ilgili sorunlar, kurumlarla ilgili sorunlar kategorileri ve bunları oluşturan kodlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Yabancı Öğrencilerin Dış Sorunlara İlişkin Görüşleri

Temalar	Kod ve Kategoriler
Dış Sorunlar	Yaşanan Çevreyle İlgili Sorunlar
	Hayat pahalılığı (Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₄)
	Barınma (Ö ₅)
	Ulaşım (Ö ₃ , Ö ₅)
	Çevre temizliği (Ö ₄)
	İklim şartları (Ö ₁)
	Kurumlarla İlgili Sorunlar
	Resmî işlemlerin karmaşıklığı (Ö ₁)
	Yabancı öğrencilerle ilgilenen bir merkezin olmayışı (Ö ₂)

Tablo 3 Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin dış sorunlara ilişkin görüşlerini belirtmektedir. Tablo 3 incelendiğinde yaşanan çevreyle ilgili sorunlar kategorisinde

geçim sıkıntısı, barınma, ulaşım, iklim şartları, çevre temizliği gibi konularda sorunlar yaşandığı görülür. Bu sorunlar içerisinde en fazla sorun geçim sıkıntısı konusunda yaşanmaktadır. Diğer konularda birer öğrenci sorun yaşadığını belirtmiştir. Türkçe öğrenmek isteyen yabancı öğrencilere yeterince maddi destek verilmediği görülmektedir. Öğrencilerin burs imkânlarından faydalanmasının sağlanması yabancılara Türkçe öğretiminde başarının artırılmasında bir engeli ortadan kaldırmak adına olumlu bir adım olacaktır.

Geçim sıkıntısı kodu için üç öğrenci sorun yaşadığını belirtmiştir. Bu koda ilişkin bir öğrencinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 3: *Çok pahalı çok pahalı bene hatta ekmek de İran'dan yolluyorlar. Yani çok pahalı burası.*

Barınma kodunda sorun yaşayan bir öğrencinin görüşü şöyledir:

Öğrenci 3: *Biz yabancıyız yani buraya geldiğimizde çok zorlandık mesela ben mecburiyetten hotelde kaldım kaç gece kaç gün. O yüzden mesela bize yurt biz kızlara hususen.*

Ulaşımında sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 3: *Ev kiraladık da ev mesela mesafeti uzak üniversiteden mesafeti uzak çok para harcamamız lazım mesela buraya gelmek.*

Çevre temizliği konusunda sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşü şöyledir:

Öğrenci 4: *Erzurum'un temizliği başka şehirlere göre az maalesef.*

İklim şartları kodu için sorun yaşayan bir öğrenci görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrenci 1: *Erzurum'un bir kötü yanı var o da soğuk.*

Kurumlarla ilgili sorunlar kategorisinde resmî işlemlerin karmaşıklığı ve yabancı öğrencilerle ilgilenen bir merkezin olmayışı kodları için birer öğrenci görüş belirtmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkiye'de uygulanan sistemi bilmemesi onlar için sorun oluşturur. Bu konuda öğrencilerin problem yaşamalarını engelleyecek koordinasyon birimlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Resmî işlemlerin karmaşıklığı kodunda sorun yaşadığını belirten bir öğrencinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

Öğrenci 1: *3 Ekim'de ben geldim buraya kayda yetiştim o yüzden dışarda kaldım. Şimdi bir sorun vardır ki bizde yabancı uyruklu öğrencileri istediği yerlere kabul etmiyorlar.*

Yabancı öğrencilerle ilgilenen bir merkezin olmayışı kodu için sorun yaşayan bir öğrenci görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrenci 2: *Tabiki mesela belki bu Atatürk Üniversitesinde fazla yabancılar yok. Bu nedenle hiç yabancılar için bir şube yok. Hani mesela biz seneye Tıp okumayı düşünüyoruz ama ne yapmalıyız bilmiyoruz.*

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Gerek yurt içinde gerek yurt dışında gerçekleştirilen Türkçe öğretiminin birtakım sorunları bulunmaktadır. Yabancılar için hazırlanan Türkçe öğretimi programlarının öğrencilerin ana diline, yaşına, eğitim düzeyine ve kültürüne göre hazırlanmayışı Türkçe öğretiminin sorunlarından biridir. Programla birlikte Türkçe öğretiminde kullanılan yöntem ve materyallerin çağın koşullarına uygun olmayışı ve eksikliklerinin bulunması da önemli sorunların kaynağı durumundadır. Alyılmaz (2010) Türkiye'de ilköğretimden yükseköğretimin sonlarına kadar ana dili olarak Türkçe eğitimi yapılırsa da öğrencilerin sözlü ve yazılı olarak Türkçeyi verimli kullanamadığını; bunun yanı sıra yabancılara Türkçe öğretimi hususunda da istenilen düzeye ulaşılamadığını belirtir.

Çalışmada Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öğrencilerle görüşmeler yapılarak yaşadığı sorunlar incelenmiştir. Veriler ışığında yaşanan sorunlar Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar, eğitim-öğretimle ilgili sorunlar ve dış sorunlar temaları altında toplanmıştır. Temalar altında çeşitli kategori ve kodlar oluşturularak bulgular sistemli bir şekilde ortaya koyulmuştur. Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar, temel dil becerilerine ilişkin sorunlar, derslerin işleme yöntemiyle ilgili sorunlar, ölçme-değerlendirmeye ilişkin sorunlar, okutmanlara ilişkin yaşanan sorunlar, kurumlarla ilgili sorunlar, yaşanan çevreyle ilgili sorunlar kategorileri belirlenmiştir.

Ortaya çıkan bu sorunlar bu alanda yapılmış diğer çalışmaları destekler niteliktedir. Er, Biçer ve Bozkırlı'nın (2012) yaptığı çalışmayla uyumluluk göstermektedir. Ancak bu çalışmada ortaya konan sorunlar dışında temel dil becerilerine ilişkin sorunlar, okutmanlardan kaynaklanan sorunlar, kurumlarla ilgili sorunlar da bu çalışma kapsamında incelenmiştir. Türkçenin dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar, yöntem, ölçme - değerlendirme sistemi ve çevreyle ilgili sorunlar paralellik göstermektedir.

Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar kapsamında görüşülen beş öğrenci de telaffuzda sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir. Derslerde telaffuza yönelik etkinlik sayısının az olmasından kaynaklanan bu sorunun büyüklüğü göze çarpmaktadır. Derman (2010) da yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesiyle konuşurken seslerin telaffuzu noktasında kendilerini yeterli görmediklerini ortaya koymuştur. Yine öğrencilerin maddi sorunlar yaşadığı ve yeterli burs imkânı bulamadığı görüşleri de Derman'ın ortaya koyduğu (2010) sonuçlarla paralellik arz etmektedir. Öğrencilerin telaffuzla ilgili sorun yaşamalarının sebeplerinden birisi de öğrencilerin okul ve yurt ortamı dışında sosyal ilişkilerinin olmayışıdır. Kendi içine kapanık gruplar hâlinde yaşamını sürdüren bu öğrencilerin okuldaki diğer öğrencilerle ve halkla sosyal ilişkiler kurmaları sağlanmalıdır (Derman, 2010).

Temel dil becerilerine ilişkin karşılaşılan sorunlar içerisinde öğrencilerin görüşleri doğrultusunda en fazla problemin yazma konusunda olduğu görülmüştür. Açık'ın (2008) anket çalışmasında da % 40 ile en çok sorunun yaşandığı dil becerisinin yazma olduğu ortaya koyulmuştur. Dil becerilerinde yaşanan soruna ilişkin ortaya koyulan bu sonuç öğrenci görüşlerini destekler niteliktedir.

Öğrencilerin sözcüklerle ilgili birtakım sorunlar yaşadıkları ve bunda ana dillerinden yapılan aktarmaların da etkisinin olduğunu görülmektedir. Bölükbaş'ın (2011) Arap öğrenciler üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada öğrencilerin sözcük seçimi konusundaki yanlışlarının % 60,3'ünün anadillerinden yaptıkları olumsuz aktarımlardan kaynaklandığı ifade edilmiştir. Sözcüklerle ilgili yaşanan problemler hakkında elde edilen veriler birbiriyle uyumluluk göstermektedir.

Çalışmada yabancı öğrencilerin kurumlarla ilgili yaşadıkları birtakım problemler olduğu görülmüştür. Bu soruna ilişkin Mavaşoğlu ve Tüm (2011) yabancılar için Türkçe öğretimini kurumların sahiplenememesinin ya da hangi kurumun sahipleneceğinin belirsizlik göstermesinin, kurumsal olarak gerekli desteğin öğretim elemanlarına verilememesinin en önemli sorunlardan birkaçı olduğunu belirtmişlerdir.

Temalar içerisinde en fazla sorunun dilden kaynaklanan sorunlarda olduğu görülmüştür. Burada telaffuz, alfabe ve yazmada öğrencilerin çoğunun sorun yaşadığı tespit edilmiştir. Diğer temalar içerisinde yer alan okutmanların hızlı konuşması, geçim sıkıntısı konuları da fazla sorunun yaşandığını gösteren konulardandır.

Çalışma elde edilen veriler doğrultusunda yabancılar Türkçe öğretiminde bazı sorunların olduğu görülmektedir. Bu sorunların çözümü için Türkçe öğretim merkezlerine büyük iş düşmektedir. Derslerde teorik bilgiler vermek yerine günlük hayatta Türkçeyi kullanabilme becerisi kazandırılmalıdır. Bunun için de öğrencilerin süreç içerisinde aktif rol aldığı uygulamalar yaptırılabilir. Türkçenin dil özelliklerinden kaynaklanan sorunlar farklı

uygulamalarla giderilmeye çalışılabilir. Temel dil becerileri içerisinde yazma konusu biraz daha ön plana çıkarılarak etkili bir yazma becerisi kazandırılabilir. Ders içerisinde okutmanların daha yavaş ve anlaşılır bir şekilde konuşmasıyla öğrencilerin konuşulanları daha rahat anlaması sağlanabilir. Yabancı öğrencilerin hayat şartlarında bazı iyileştirmeler yapılarak burs, barınma vs. konularında düzenlemeler yapılabilir. Yabancı öğrencilerle ilgilenen birimler kurulabilir veya aktif hâle getirilebilir.

KAYNAKÇA

- AÇIK, Fatma (2008). "Türkiye'de Yabancılar Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü "Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu"nda sunulan bildiri.
- ALYILMAZ, Cengiz (2010). "Türkçe Öğretiminin Sorunları", *Turkish Studies*, S. 5(3), s. 728-749.
- ARSLAN, Mustafa ve ADEM, Ergin (2010). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı", *Dil Dergisi*, S. 147, s. 63-86.
- BARIN, Erol (2004). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde İlkeler", *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 1(1), s. 19-30.
- BÖLÜKBAŞ, Fatma (2011). "Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi", *Turkish Studies*, S.6(3), s. 1357-1367.
- CANDAŞ KARABABA, Zehra Canan (2009). "Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, S. 42(2), s. 265-277.
- DEMİR, Ahmet ve AÇIK, Fatma (2011). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel Arası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler", *TÜBAR*, S.30, s. 51-72.
- DERMAN, Serdar (2010). "Yabancı Uyrıklı Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Öğreniminde Karşılaştıkları Sorunlar", *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 29, s. 227-247.
- DOĞAN, Âbide (1989). "Yabancıların Türkçe'yi Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Bazı Hatalar", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 6(1-2), s. 259-261.
- DOLUNAY, Salih Kürşad (2005). "Türkiye ve Dünyadaki Türkçe Öğretim Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme", *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı II. Cilt*, s. 286-292.
- EKİZ, Durmuş (2003). *Eğitim Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ER, Onur, BİÇER, Nurşat ve BOZKIRLI, Kürşad Çağrı (2012). "Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, S. 1(2), s. 51-69.
- GÖÇER, Ali (2007). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi", *Dil Dergisi*, S. 137, s. 30-48.
- GÖÇER, Ali (2009). "Türkiye'de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Lise Öğrencilerinin Hedef Dile Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Turkish Studies*, S. 4(8), s. 1298-1313.
- GÜNEYLİ, Ahmet ve DEMİREL, Özcan (2006). "Dil Öğretiminde Yeni Bir Anlayış: Avrupa Dil Gelişim Dosyası Uygulaması", *Cypriot Journal of Educational Sciences*, S. 2(2), s. 110-118.
- GÜZEL, Abdurrahman (2004). "Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Bölümlerinde Kurulması Gerekl Görülen Anabilim Daları Hakkında Yeni Projelerimiz", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 13, s. 63-86.
- <http://turcologie.ustrasbg.fr/>, "Dil Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim Uygulamaları, Çözüm Önerileri", Ali BÜYÜKASLAN, (Erişim tarihi: 14.04.2013).
- <http://turkoloji.cu.edu.tr/>, "Türkçenin Yabancı Dil (Tyd) Olarak Öğretiminde Çukurova Üniversitesinin Uygulamaları, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Mustafa MAVAŞOĞLU, Gülten TÜM. (Erişim tarihi: 10.04.2013).
- İSMAIL, Zeyneş (2000). "Kazaklara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Senkronik Karşılaştırmalı Metodun Bazı Prensipleri", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Bildiri Kitabı*, Ankara, s. 46-56.
- İŞCAN, Adem (2011). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi", *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 2(4), s. 29-36.
- KARA, Mehmet (2011). "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılar A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği", *Zeitschrift für die Welt der Türken*, S. 3(3), s. 157-195.
- KONT, Mehmet Sait (2000). "Almanya'da Eğitim Bilimleri Yükseköğretiminde Türkçe Öğretiminin Geçmişi, Güncel Sorunları ve Çözüm Arayışları", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Bildiri Kitabı*, Ankara, s. 94-105.
- KÖSE, Dursun (2004). "Yabancı Dil Öğretiminde Ortak Ölçütler ve TÖMER", *Dil Dergisi*, S. 125, s. 24-34.
- ÖKSÜZ, Asım (2011). "Türk Soylulara Türkiye Türkçesinin Öğretiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, S. 1(1), s. 72-84.
- ÖZBAY, Murat (2010). *Türkçe Öğretimi Yazıları*, Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZDEMİR, Osman (2012). "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni B1 Seviyesinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uygulanması Üzerine Bir Çalışma", *TÜRKAR*, S. 2(3).
- ÖZYÜREK, Rasim (2009). "Türk Devlet ve Topuluklarından Türkiye Üniversitelerine Gelen Türk Soylu Yabancı Uyrıklı Öğrencilerin Türkçe Öğrenimlerinde Karşılaştıkları Sorunlar", *Turkish Studies*, S. 4(3), s. 1819-1862.
- STERN, Hans Heinrich (1991). *Fundamental Concepts of Language Teaching. (Seventh Impression)*, Oxford: Oxford University Press.
- TOPRAK, Funda (2004). "Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 29, s. 11-24.
- TOSUN, Cengiz (2005). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi", *Journal of Language and Linguistic Studies*, S. 1(1), s. 22-28.
- UNGAN, Suat (2006). "Avrupa Birliğinin Dil Öğretimine Karşı Tutumu ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, s. 217-226.
- ÜNLÜ, Hatice (2011). "Türkiye'de ve Dünyada Türkçenin Yabancılar Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, S. 1(1), s. 108-116.
- VANDEWALLE, Johan (2000). "Batı Dillerini Konuşan Öğrencilerin Türkçedeki Eylemlerde Karşılaştıkları Bazı Güçlükler", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Bildiri Kitabı*, Ankara, s. 178-183.
- YAĞMUR, Kutlay (2006). "Batı Avrupa'da Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri", *Dil Dergisi*, S. 134, s. 31-48.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- YÜCE, Sefa (2005b). "İletişim ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi", *Journal of Language and Linguistic Studies*, S. 1(1), s. 81-88.
- YÜCE, Sefa (2005a). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ve Avrupa Dil Ölçeği", *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 3(4), s. 419-429.
- YÜCER, Sümeyra (2011). "İnternet Yoluyla Türkçe Öğretimi ve Sorunları", *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, S. 1(1), s. 108-116.